

PRIME MINISTER'S OFFICE
FINLAND

Tampereelta Dubliniin – EU:n muuttoliikepolitiikan normit, arvot ja käytäntö

EMN ja EP:n Suomen tiedotustoimisto
Eurooppasali 1.12.2017
Heidi Kaila/VNEUS

Esityksen sisältö

- Tampereen Eurooppa-neuvoston (1999) perintö
- EU:n toimielinten valtasuhteiden muuttuminen
- EU:n ohjaus- ja sääntelyvälineiden kehittyminen
- Muuttoliikepolitiikka ja EU:n perusarvot
- Muuttoliikepolitiikka EU:n asialistalla
- Ajankohtaisia teemoja

Tampereen Eurooppa-neuvoston (1999) perintö

- Taustalla Amsterdamin sopimuksen (voimaantulo 1.5.1999) uudistukset, mm. maahanmuuttoasioiden siirtäminen EU:n ns. I pilariin eli yhteisön toimivaltaan -> yhteisömenetelmät, tehokkuus
- Huomio siirtyi vähitellen taloudellisesta yhdentymisestä myös kansalaisia lähemmin koskettavaan kysymykseen - > hyväksyttävyys
- EU:n sisäisten ja ulkoisten politiikkojen kietoutuminen yhteen
- Suomen puheenjohtajakausi (syyskausi 1999) ja Tampereen Eurooppa-neuvosto tarjosivat hyvän mahdollisuuden antaa kehitykselle vauhtia ja suuntaa. Se, että valtion ja hallitusten päämiehet ottivat tietyn aiheen erityisen huomionsa kohteeksi, oli jo antanut onnistuneesti vauhtia työllisyysasioille 1997.

Tampereen Eurooppa-neuvoston (1999) perintö

- Kokouksen päätelmissä useita horisontaalisia periaatteita, jotka edelleen yhteistyön kulmakiviä (ihmis- ja perusoikeudet, demokraattiset instituutiot ja oikeusvaltioperiaate ja avoimuus)
- Kolme ”koria”, joista yksi koski maahanmuutto- ja turvapaikka-asioita, toinen todellisen oikeusalueen luomista ja kolmas rikollisuuden vastaisia toimia.
- Sisämarkkinametodien hyödyntäminen (mm. vastavuoroisen tunnustamisen periaate) sekä tiiviimmät yhteydet sisämarkkina-asioiden ja oikeus- ja sisäasioiden välillä
- Ulkosuhteiden korostaminen omana teemanaan
- EU:n perusoikeuskirjan valmistelemisen vauhdittaminen

Tampereen Eurooppa-neuvoston (1999) perintö

- Päätelmien mukaan turvapaikka- ja maahanmuuttoasiat ovat erillisiä, mutta toisiinsa läheisessä yhteydessä olevia asioita. Ne edellyttävät EU:n yhteisen politiikan kehittämistä.
- Keskeisiksi osa-alueiksi määriteltiin:
 - kumppanuussuhde lähtömaihin
 - yhtenäinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä
 - kolmansien maiden kansalaisten oikeudenmukainen kohtelu
 - maahanmuuttovirtojen hallinta

EU:n toimielinten valtasuhteiden muuttuminen

- Eurooppa-neuvoston aseman vahvistuminen
- Komission strategisempi ja poliittisempi rooli
- Euroopan parlamentin toimivallan vahvistuminen
- EU:n puheenjohtajavaltion roolin kaventuminen
- EU:n ulkosuhdehallinnon aseman lujittuminen
- EU:n virastojen perustaminen
- EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön merkityksen vahvistuminen

EU:n toimielinten valtasuhteiden muuttuminen

- Eurooppa-neuvosto antaa EU:lle sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat ja painopisteet (EU-sopimuksen 15 artikla).
- Komissio tekee aloitteet EU:n vuotuisten ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi pyrkien toimielinten välisiin sopimuksiin (EU-sopimuksen 17 artikla). Euroopan parlamentti ja neuvosto osallistuvat rajoitetusti.
- Peräkkäiset puheenjohtajavaltiot valmistelevat trio-ohjelman – neuvoston pääsihteeristöllä keskeinen rooli -asialista muodostuu pitkälti EU:n laajemman asialistan mukaan

EU:n ohjaus- ja sääntelyvälineiden kehittyminen

- Hallitustenvälisistä sopimuksista EU-säädöksiin (lähinnä asetukset ja direktiivit) – vaikutus muun muassa kansalaisten oikeuksiin, mutta myös EU:n ulkosuhdetoimivallan käyttämiseen
- Eurooppa-neuvostojen ja neuvostojen päätelmät
- Monivuotiset toimintasuunnitelmat ja -ohjelmat (Wien 1998, Tampere 1999, Haag 2004, Tukholma 2009) sekä erilaiset strategiat
- Komission tiedonannot
- EU:n ”ulkosopimukset”

Vuotuinen ohjelmasuunnittelu

Vuosikello

LOKA-JOULUKUU

FI: EU-strategian laadinta
[EU-ministerivaliokunta]

EU: komission seuraavan vuoden työohjelma ml. poisvedettävät ja uudelleen tarkasteltavat säädösehdotukset
-> YAN-keskustelu
-> toimielinten yhteinen julistus ensisijaisista hankkeista

SYYSKUU

FI: ministeriöiden EU-vaikuttamissuunnitelmat seur. vuodelle [EU-asioiden komitea]

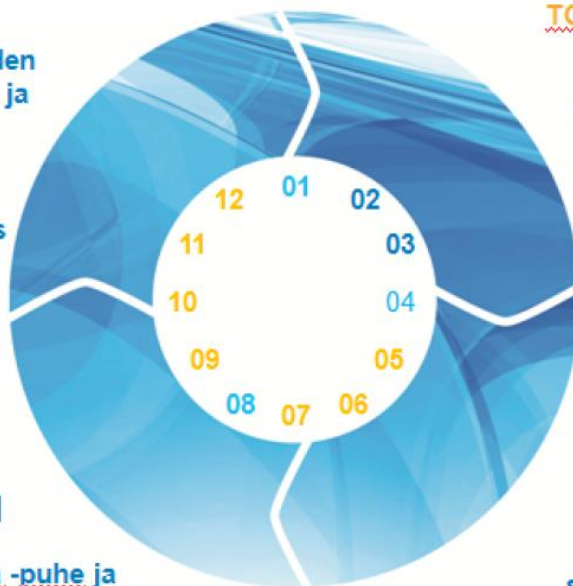
EU: komission pi:n unionin tila -puhe ja komission aiekirie CWP:stä
-> YAN-keskustelu neuvoston näkemyksistä

TOUKO-HEINÄKUU

FI: alustavat näkemykset komission seur. vuoden työohjelmaan (CWP)
[EU-asioiden komitea, EU-ministerivaliokunta]
-> vaikuttamispaperit ja -tapaamiset

EU: kesäkuun YANissa neuvoston alustavat näkemykset CWP-valmisteluihin

Joka 5. vuosi (seur. kerran 2019): Eurooppa-neuvoston strateginen agenda ml. viiden tulevan vuoden prioriteetit sekä komission tulevan kauden painopisteet

Muuttoliikeasiat ja EU:n perusarvot

- EU:n perussopimukset (ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, mutta myös moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo).
- EU:n perusoikeuskirja
- Perusoikeuksia koskevat säännökset EU:n lainsäädännössä
- Kansalliset valtiosäännöt (perustuslait) ja muu lainsäädäntö
- Kansainväliset sopimukset ja oikeuskäytäntö
- EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Muuttoliikeasiat EU:n asialistalla

Muuttoliikkeeseen vastaaminen

Muuttoliikkeeseen vastaamiseksi tarvitaan toimien kokonaisuus, jolla muuttoliikepainetta voidaan kestävällä tavalla hallita ja vähentää. Toimien tulee perustua ihmisoikeuksien täysimääräiseen turvaamiseen ja kunnioittamiseen kansainvälisten ja EU-velvoitteiden mukaisesti.

EU:hun kohdistuva muuttoliikepaine on vähentynyt, mutta tilanteen kehittymiseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Muuttoliikevirtoja aikaansaavat peruskysymykset ja niiden seuraukset eivät ole poistuneet. Tilannetietoisuutta muuttoliikevirroista tulee ylläpitää ja varautua toimimaan nopeasti, jos uusia muuttoliikereittejä muodostuu.

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018

Muuttoliikeasiat EU:n asialistalla

- Puuttuminen muuttoliikkeen perimmäisiin syihin
- Uudelleensijoittamisen parempi hyödyntäminen (kiintiöpakolaiset)
- EU:n ulkorajavalvonnan tehostaminen (mm. Eurooppalainen raja- ja merivartiosto)
- EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistaminen
- EU:n sisäiset siirrot ja vastuunkanto poikkeustilanteissa
- Laittomasti maassa oleskelevien palauttaminen ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittaen sekä palautuskiellon periaatetta noudattaen. Mahdolliset kannustimet
- Schengenin toimivuuden varmistaminen
- Yhteistyö kotouttamiseen liittyvissä kysymyksissä

Muuttoliikeasiat EU:n asialistalla

Muuttoliikeasiat EU:n asialistalla

EU-johtajien asialista (myös epäviralliset päämiestapaamiset)

- Helmikuu 2018: institutionaaliset kysymykset, uusi rahoituskehys
- Maaliskuu 2018: sisämarkkinat, kauppa, ilmasto ja energia, digitaaliagenda, tutkimus ja kehitys
- Toukokuu 2018: Länsi-Balkan-huippukokous, **muuttoliike**
- Kesäkuu 2018: Euroopan parlamentin kokoonpano, puolustus, talous- ja rahaliitto, **muuttoliike**, päämiesten agendan tarkastelu
- Syyskuu 2018: sisäinen turvallisuus
- Lokakuu 2018: sisäinen turvallisuus, **muuttoliike**, kauppa
- Joulukuu 2018: rahoituskehykset, sisämarkkinat
- Lisäksi alkuvuodelle 2019 ennen Suomen puheenjohtajakautta jäävät talouskysymykset, EMU (maaliskuu); päämiesten agendan toimeenpano, uuden strategisen agendan valmistelu (toukokuu) sekä uusi rahoituskehys, strateginen agenda ja korkean tason nimitykset (kesäkuu).

Muuttoliikeasiat EU:n asialistalla

EU27-päämiesten tulevaisuuspohdinnan ja Rooman julistuksen seuranta

25.4.2017

Ajankohtaisia teemoja

- EU:n ja kansalaisten lähentäminen
- EU:n kehittämistä koskeva keskustelu (mm. yhtenäisyys vs. eriytyminen, yhteisvastuullisuus)
- Brexit
- Rahoituskehysneuvottelut
- EU:n ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden kietoutuminen toisiinsa ja niiden välisten rajapintojen hämärtyminen
- Tarve huomioida paremmin EU:n politiikkalohkojen väliset yhteydet sekä EU:n tasolla että kansallisesti
- Mahdolliset jännitteet turvallisuuden vahvistamisen ja perusoikeuksien välillä
- Varautuminen odottamattomiin häiriö- ja kriisitilanteisiin
- Viestintä

Kysymyksiä?